

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7. Vtrum in Christo fuerint gratiæ gratis datae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

gere malum, aut habito rationem reuerendi, quatenus eminentia Dei absolute, aut quatenus eminentia est potens infigere malum. Non potest dici primum, tum quia eminentia Dei, ut sic venerandum adorandumque sonat, non timendum, quum non dicat ordinem ad malum, tum quia expresse Auctor in art. i. q. 2. p. 1. secunde dicit, quod tam De-

ar. 4. huius q. 2. p. 1. secunde dicit, quod tam De-

Aug. in Can. 10. trac. 9. cir ca med. to. 9

q. 35. a. 2.

p. 2. q. 3. a. 2.

ibid. 24. in callu.

q. 4. huius q. 2. p. 1. secunde dicit, quod tam De-

q. 4. huius q. 2. p. 1. secunde dicit, quod tam De-

q. 4. huius q. 2. p. 1. secunde dicit, quod tam De-

q. 4. huius q. 2. p. 1. secunde dicit, quod tam De-

bitum est. Ergo etiam non fuit in eo donum timoris.

¶ 2. Pre. Dono timoris timet aliquis, uel separationem a Deo, q̄ pertinet ad timorem castum, uel puniri ab ipso, quod pertinet ad timorem seruilem, ut Augustinus dicit. luper Cano. Ioann. sed Christos non timuit separari a Deo per peccatum, neque etiam puniri ab eo propter suam culpā; quia impossibile erat ei peccare, ut infra dicitur. ¶ Timor autem non est de impossibili. Ergo in Christo non fuit donum timoris.

¶ 3. Præterea. i. Ioann. 4. dicitur, quod perfecta charitas foras mittit timorem: sed in Christo fuit perfectissima charitas, secundum illud Eph. 3. Supereminentem scientiam charitatem Christi. Ergo in Christo non fuit donum timoris.

SED CONTRA est, quod dicitur Isaia 11. Replebit eum spiritus timoris domini.

RESPON. Dicendum, quod sicut in 2. parte dictū est, timor respicit duo obiecta, quorum unum est malum terribile, aliud est illud, cuius potestate malum potest inferri: sicut aliquis timet regem, in quantum habet occidendi potestatem. Non autem timetur ille, qui potest nocere, nisi haberet quandam eminentiam potestatis, cui de facili resisti nō possit: ea enim quæ in promptu habemus repellere, nō timemus. Et sic patet, q̄ aliquis non timetur, nisi propter suā eminentiam. Sic igitur dicendum est, q̄ in Chro fuit timor Dei, non quidem secundū q̄ respicit malū separationis a Deo per culpā, neq; etiam secundum quod respicit malū punitionis p culpa, sed secundum quod respicit

A malum. Contemplando siquidem diuinam eminentiā, ut causam potens, quantum ex se est infigere malum, insurgebat timor reuerentialis ad illam; quauis sciens eminentiam illam esse causam determinatam ad non causandum in se huiusmodi malum, securus esset absque suspitione quacunque huiusmodi mali.

ipsam diuinam eminentiā, prout scilicet anima Christi quodam affectu reuerentiā mouebatur in Deum a Spiritu sancto acta. Vnde Hebr. 3. dicitur, q̄ in omnibus exauditus est pro sua reuerentiā. Hūc enim affectū reuerentiā ad Deū, Christus secundum quod homo, præceteris habuit pleniorem. Et ideo ei attribuit scriptura plenitudinem timoris domini.

AD PRIMUM ergo dicendū, quod habitus virtutum & donorum, proprie & per se respiciunt bonum, malum autem ex cōsequenti. Pertinet. n. ad rationē virtutis, ut opus bonū reddat, ut i. 2. Eth. 3. dicit. Et ideo de rōne doni timoris nō est illud malū, quod respicit timor: sed eminentia illius boni, s. diuini, cuius potestate aliqd malū intelligi potest: sed spes, s. in quod uirtus est, respicit non solum actore boni, sed etiam ipsum bonū, in quantum est non habitū. Et ideo Christo, qui iā habebat perfectū beatitudinis bonū, non attribuitur virtus spei, sed donum timoris.

AD SECUNDUM dicendū, quod ratio illa procedit de timore, secundum quod respicit obiectum, quod est malum.

AD TERTIUM dicendum, q̄ perfecta charitas foras mittit timorem seruile, qui respicit principaliter penam: sic autem timor non fuit in Christo.

ARTICVLVS VII. *Utrum in Christo fuerint gratia gratis data.*

AD SEPTIMUM sic procedit. Videt, q̄ in Christo nō fuerint gratiæ gratis datæ. Ei enim qui habet aliquid secundū plenitudinem, non competit illud habere

propriam rationem spei directe respicit bonum, omnia quæ conuenire nata sunt spei, retineat, ac per hoc q̄ sit boni habendi, seu non habiti. Timor autem, quia secundum propriam rationem timoris directe respicit malum, sed quatenus eleuatus est in celsitudinem doni, proprie & per se respicit bonum, non retinet ea quæ se tenent ex parte mali, sed ad id, quod se tenet ex parte boni, tendit. Et ideo minimum retinuit de aspectu ad malum, timoris donum in Christo, dum in solum tendebat actorem mali, nō vt ex exte cutium, sed vt in se potens causare malum. Quo fit, vt virtus spei in Christo non fuerit, vt pote, ponens Deum non haberi ab anima Christi, timoris autem donum in eo fuerit, vt pote, solum reuerentiā actoris mali ponens in Christi anima.

Super questionis septima articulum septimum.

Inclus articuli septimi, ut sonat, intelligitur. In corpore vnica est conclusio responsiua quæ fito affirmatiue. In Christo fuerunt excellentissime omnes gratiæ gratis datæ. Probatur, Quod timor, qui docet, habere ea per quæ sua doctrina

¶ Et per hæc patet solutio obiectorum, & quod omnia consonant.

¶ In responsione ad primum eiusdem articuli sexti, si distinctionem iam dictam de duplici ordine causæ ad effectū, applicaueris ad literam, videbis differentiam inter timoris donum, & spei virtutem in li tera positam. Habet siquidem actor, siue boni, siue mali duplicem ordinem ad suū effectum: primò secundum se pro quanto est potens causare bonum, siue malum etiam mihi: secundò, vt preparatus est ad executionem boni, uel mali. Tūc autem tantum timetur malum, vel speratur bonum ex actore, quando uterque ordo inuenitur: quando autem primus tantum, tunc actor tantum respicitur.

¶ In litera igitur ponitur differentia inter virtutem spei, & donum timoris, in hoc, q̄ spes est respectu boni in executione & respectu actoris boni utroque modo: timor uero nō est respectu mali, nec respectu actoris, vt executiui, sed respectu actoris potentis secundum se malum causare. Et ratio redditur in litera ex cōmuni ratione doni & virtutis, quia commune est virtuti, & dono p se primo respicere bonum, quia virtus primo bonum facit. Hinc n. sequitur, quod spes, quæ non solum in quantum donum, sed secundum

¶ In litera igitur ponitur differentia inter virtutem spei, & donum timoris, in hoc, q̄ spes est respectu boni in executione & respectu actoris boni utroque modo: timor uero nō est respectu mali, nec respectu actoris, vt executiui, sed respectu actoris potentis secundum se malum causare. Et ratio redditur in litera ex cōmuni ratione doni & virtutis, quia commune est virtuti, & dono p se primo respicere bonum, quia virtus primo bonum facit. Hinc n. sequitur, quod spes, quæ non solum in quantum donum, sed secundum

3. cōt. c. 154. si & veri. q. 27. ar. 1. & 5. cor. & opuf. 3. ca. 221. & Ro. 1. lect. 3. & Ephel. 1. lect. 2.

Lib. 2. eth. c. 6. in prin to. 5.

doctrina manifestetur. ergo oportet in Christo excellentissime fuisse omnes gratias gratis datas. Antecedens probatur, quia alias sua doctrina esset inutilis. Consequentia vero probatur, quia Christus est primus, & principalis doctor fidei: & gratia gratis datae sunt ea, per que fidei spiritusque doctrina manifestatur.

Vbi nota, quod Christus dicitur primus, & principalis fidei doctor, vel quia persona illa habet etiam tempore primatum in docendo, vel quia non obumbrata, sed reuelata fidei doctor primus tempore, & principalis auctoritate fuit Christus secundum quod homo, prout de ipso est sermo hic. Et hoc auctoritati Apostoli ad Hebræos secundo consonat, ubi salus in initio manifeste natus est a Christo, in quo Deus novissime locutus est, sumptuose dicitur.

Super hoc autem, quod Christus est primus, ac principalis doctor, fundatur consequentia, non solum gratiarum, sed etiam excellentissimo modo gratiarum in Christo. Decet enim primum ac precipuum Doctorem excellentius alius se habere in doctrina, & requisitis ad illam, propter quod in litera i calce corporis huius sequela ratio tangitur dicen co. Sicut in primo, & principali fidei doctore.

In responsione ad primum eadem septimi articuli, cum legis differentiam inter Christum & alios sanctos, in hoc quod in aliis sanctis gratia gratis datae diuiduntur, non autem in Christo intellige non de diversitate, & unitate, quasi in Christo omnes gratiae gratis datae sint una gratia, in alijs vero sanctis alia sint gratia prophetica, alia gratia sanctorum, alia gratia miraculorum, & cetera, quoniam sicut virtutes infuse, quae spectant

secundum participationem: sed Christus habuit gratiam secundum plenitudinem, secundum illud Ioan. i. Plenum gratiae & veritatis. Gratia autem gratis datae videntur esse quaedam participationes diuinae, & particulariter diuersis attributa, secundum illud i. ad Corin. 12. Diuisiones gratiarum sunt, ergo videtur quod in Christo non fuerint gratiae gratis datae.

Prat. Quod debetur alicui, non videtur esse gratis ei datum: sed debitu erat homini Christo, quod sermone sapientiae, & scientiae abundaret, & potes esset in virtutibus faciens, & in alijs huiusmodi, quae pertinent ad gratias gratis datas, cum ipse sit Dei uirtus, & Dei sapientia, ut dicitur i. ad Cor. 1. ergo Christo non fuit conueniens habere gratias gratis datas.

Prat. Gratia gratis datae ordinantur ad utilitatem fidelium, secundum illud i. Cor. 12. Vnicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem: non autem videtur ad utilitatem aliorum pertinere habitus, aut quaecumque dispositio, si homo non uratur, secundum illud Eccl. 10. Sapientia abscondita & thesaurus inuisus, quae utilitas in utriusque? Christus autem non legitur usus omnibus gratiis gratis datis, praesertim quantum ad genera linguarum. non ergo in Christo fuerunt omnes gratiae gratis datae.

SEN CONTRA est, quod Aug. dicit in epistola ad Dardanum, quod sicut in capite sunt omnes sensus, ita in Christo fuerunt omnes gratiae.

RESPON. Dicendum, quod sicut in 1. parte habitum est, quod gratia gratis datae ordinantur ad fidei & spiritualis doctrinae manifestationem: oportet enim, qui docet habere ea, per que sua doctrina manifestetur, alias sua doctrina esset inutilis. Spiritus autem doctrinae & fidei, primus & principalis doctor est Christus, secundum illud Heb. 2. Cum initium accepisset enarrari per dominum, per eos, qui audierunt, in nos confirmata est, constat Deo signis & portentis &c. Vnde manifestum est, quod in Christo excellentissime fuerunt omnes gratiae gratis datae, sicut in primo & principali fidei doctore.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut gratia gratum faciens, ordinatur ad actus meritorios tam interiores quam exteriores, ita gratia gratis data ordinatur ad quosdam actus exteriores, fidei manifestatiuos, sicut est operatio miraculorum & alia huiusmodi. In utraque autem gratia Christus plenitudine habuit: in quantum enim diu-

nitati unita erat eius anima, plenam efficaciam habebat ad omnes praedictos actus perficiendos: sed alij sancti, qui mouentur a Deo sicut instrumenta non unita, sed separata, particulariter efficaciam recipiunt ad hos, uel ad illos actus perficiendos. Et ideo in alijs sanctis huiusmodi gratiae diuiduntur, non autem in Christo.

AD SECUNDUM dicendum, quod Christus dicitur Dei uirtus, & Dei sapientia, in quantum est aeternus Dei filius: sic autem non competit sibi habere gratiam, sed esse potius datorem gratiae: competit autem sibi habere gratiam, secundum humanam naturam.

AD TERTIUM dicendum, quod donum linguarum datum est apostolis, quia mittebantur ad docendas omnes gentes. Christus autem in una sola gente iudaeorum uoluit personaliter praedicare, secundum quod ipse dicit Mat. 13. Non sum missus, nisi ad oues, quae perierunt domus Israel. Et Apost. dicit Ro. 15. Dico Christum Iesum ministrum fuisse circumcisionis. Et ideo non oportuit, quod loqueretur pluribus linguis: nec tamen defuit ei omnium linguarum notitia, cum et occulta cordium ei non essent abscondita (ut infra dicitur*) quorum uoces quaecumque sunt signa nec tamen inutiliter haec notitia habuit, sicut non inutiliter haec habuit, quod non utitur, quia non est opportunum.

ARTICULVS VIII.

Utrum in Christo fuerit prophetia.

AD OCTAVUM sic procedit. Videtur, quod in Christo non fuerit prophetia. Prophetia enim importat quaedam obscuram & imperfectam notitiam, secundum illud Numer. 12. Si quis fuerit inter uos propheta domini, per somnium aut in uisione loquatur ad eum: sed Christus habuit plenam, & apertam notitiam multo magis quam Moyses, de quo ibi subditur, quod palam & non per enigmata uidebat Deum. Non ergo in Christo debet poni prophetia.

Prat. Sicut fides est eorum, quae non uidentur, & spes eorum, quae non habentur, ita prophetia est eorum, quae non sunt praesentia, sed distantia propheta dicitur quasi perculsarius: sed in Christo non ponitur fides nec spes, ut supra dictum est. Ergo prophetia et non debet poni in Christo.

Pre. Prophetia est inferioris ordinis, quam Angelus, uel & de Moyses, qui fuit supremus prophetarum (ut in 3. parte dictum est) dicitur Ac. 7. quod locutus est cum Angelo in solitudine: sed Christus non est

ad gratiam gratum facientem, multiplicatur in Christo, sicut in alijs sanctis, & non omnes uirtutes in Christo sunt una uirtus ita multiplicatur in tam in Christo, quam in alijs sanctis gratiae gratis datae sunt intellige de diuisione totius, & partium, hoc est, quod in Christo fuit tota plenitudo gratiarum gratis datarum: in alijs uero sanctis fuit partialiter, quia uni sancto una gratia, & alteri alia: iuxta doctrinam Apostoli. Et rarius uni sancto talis gratia (puta prophetia aut miraculorum, secundum talem mensuram) in Christo autem tota plenitudo, & cetera. Et ratio assignatur in littera, quia humanitas Christi erat organum coniunctum diuinitati, alij uero sancti mouentur a Deo ut instrumenta separata, quod si plenus non intelligitur, uidetur, ultra prius dicta, in quarto contra Gentiles capitulo 14. Super quaestione septima articulum octauum.

Super quaestione septima articulum octauum.

Titulus octauus articuli intelligitur, ut sonat.

In corpore articuli una est conclusio responsiua quaesito affirmatiue, scilicet, in Christo fuit prophetia. Probatur Christus fuit non solum comprehensione, sed uiuatore & cognoscente, ac dicebat quae procul ab aliorum erat notitia, ergo fuit propheta. Consequentia probatur, quia ad prophetiam requiritur, quod cognita sint procul ab alijs, cum quibus cognoscens & annuntians est: quod probatur ex differentia secundum locum & secundum tempus, & consequenter ex differentia inter pure comprehensores, & uiuatores.

Vbi nota primo ex libro precedentis quaestione 173. articulo primo & ex quaestione 174. articulo quinto quod

Epi. 17. de clinado uerbi. tomo. 2

P. 1. q. 11.